

ЛАТИНСКА АМЕРИКА И КАРИБСКИЯТ БАСЕЙН

Взаимоотношенията между Европейския съюз и Латинска Америка и Карибския басейн имат много измерения и се осъществяват на различни равнища. Воден от Новата програма за отношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн, ЕС се стреми да укрепи и модернизира стратегическото партньорство между двата региона. ЕС взаимодейства с целия регион чрез срещи на високо равнище с държавните и правителствените ръководители и чрез парламентарна дипломация, а споразумения и политически диалог обвързват ЕС с Карибския басейн, Централна Америка, Андската общност, Меркосур, както и с отделни държави.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

- Дял V (външна дейност на ЕС) от Договора за Европейския съюз;
- Дялове I—III и V (обща търговска политика; сътрудничество за развитие и хуманитарна помощ; международни споразумения) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ОТНОШЕНИЯ НА РАВНИЩЕ РЕГИОНИ

ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн (ЛАК) са естествени партньори с дълбоки политически, икономически и културни връзки. ЕС има широка мрежа от споразумения с 27 от 33-те държави в региона. Икономическите връзки също са силни: ЕС е най-големият инвеститор в региона, третият по големина търговски партньор и водещият участник в сътрудничеството за развитие. Взети заедно, държавите от ЕС, Латинска Америка и Карибския басейн са над една трета от държавите — членки на Организацията на обединените нации (ООН), и са сила за солидна многостранна система, основана на правила.

На 7 юни 2023 г. върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и Комисията приеха [съвместно съобщение, озаглавено „Нова програма за отношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн“](#), с цел укрепване на отношенията и подновяване на партньорството между ЕС и ЛАК. В него се поставя акцент върху шест приоритетни области:

- подновено политическо партньорство;
- укрепване на една обща търговска програма;
- инвестиционната стратегия на Global Gateway за ускоряване на справедлив, екологичен и цифров преход и преодоляване на неравенствата;
- обединяване на силите за правосъдие, сигурност на гражданите и борба с транснационалната организирана престъпност;

- съвместна работа за насърчаване на мира и сигурността, демокрацията, принципите на правовата държава, правата на човека и хуманитарната помощ;
- и изграждане на изпълнено с жизненост партньорство между хората.

Съобщението признава парламентарната дипломация като ключов компонент на отношенията между двата региона и посочва по-специално ролята на Евро-латиноамериканската парламентарна асамблея (Евролат).

А. Срещи на високо равнище

Първата среща на най-високо равнище между ЕС, Латинска Америка и Карибския басейн беше проведена в Рио де Жанейро през юни 1999 г. и на нея беше установено двустранно регионално стратегическо партньорство. Шестата и последна среща на високо равнище ЕС—ЛАК се проведе в Мадрид през 2010 г., когато беше създадена фондацията ЕС—ЛАК с мисия за укрепване и насърчаване на стратегическото партньорство между двата региона.

Общността на латиноамериканските и карибските държави (CELAC), създадена през 2010 г., е регионален блок на 33-те латиноамерикански и карибски държави. Регионалните срещи на високо равнище между ЕС и CELAC сега са основният форум за диалог и сътрудничество за съвместно справяне с глобалните предизвикателства. Третата среща на високо равнище на държавните и правителствените ръководители от ЕС и CELAC се проведе в Брюксел на 17 и 18 юли 2023 г., осем години след последната среща на високо равнище. Ръководителите на ЕС и CELAC поеха ангажимент да подновят и институционализират дългогодишното си партньорство. Срещата на върха се проведе под надслов „Обновяване на двурегионалното партньорство за укрепване на мира и устойчивото развитие“. Бяха обсъдени широк кръг от въпроси, включително засиленото сътрудничество в рамките на многостранни форуми, световния мир и сигурност, търговията и инвестициите, борбата с изменението на климата, правосъдието и сигурността. Председателят на Европейския парламент — г-жа Роберта Мецола, взе участие в срещата на върха. В нейното обръщение беше поставен акцент върху значението на постигането на напредък по предстоящите споразумения за търговия и асоцииране. Декларацията на срещата на върха [ЕС—CELAC](#) през 2023 г. беше приета в края на срещата на най-високо равнище и беше одобрена от всички държави от ЕС и CELAC с изключение на една. По време на проявата също беше публикувана [Пътна карта ЕС—CELAC за периода 2023—2025 г.](#) и лидерите се споразумяха да бъдат домакини на бъдещи срещи на високо равнище на всеки две години, като следващата се очаква да бъде в Колумбия през 2025 година.

Б. Парламентарно измерение

За ЕС и ЛАК парламентарната дипломация е ключов канал за диалог, обмен на идеи и споделяне на най-добри практики. Редовните контакти между членовете на Европейския парламент и парламентаристите от Латинска Америка започнаха през 1974 г. с първата от 17 междупарламентарни конференции, провеждащи се на всеки две години.

През 2006 г. беше създадена Евро-латиноамериканската парламентарна асамблея ([Евролат](#)) като парламентарната институция за двустранното регионално стратегическо партньорство. Тя служи като форум за разисквания, мониторинг и преглед на всички въпроси, свързани с партньорството.

Евролат има 150 членове: 75 от Европейския парламент и 75 от подрегионалните парламенти на Латинска Америка, включително Латиноамериканския парламент, Андския парламент, Централноамериканския парламент, Парламента на Меркосур и конгресите на Чили и Мексико.

Евролат е провеждала дискусии по теми като цифровизацията и цифровата икономика, киберсигурността и ИИ, борбата с организираната престъпност, продоволствената сигурност и изменението на климата, наред с другото, и е свикала общо 15 пленарни сесии от 2006 г. насам. [Последната пленарна сесия на Евролат](#) се проведе през юли 2023 г. в Мадрид, Испания.

Съвместната декларация от третата среща на високо равнище между ЕС и CELAC призна парламентарната дипломация като важно измерение на отношенията между двата региона и приветства конструктивната роля на Евролат в това отношение. Освен това съпредседателите на Евролат обсъдиха срещата на високо равнище с изявление, в което се акцентира върху значението на сключването на предстоящи двустранни споразумения за търговия и асоцииране относно изменението на климата и върху съживяването на многостранното сътрудничество.

Парламентарните отношения на ЕС с карибските държави попадат в сферата на компетентност на Съвместната парламентарна асамблея ОДАКТБ—ЕС^[1]. Споразумението от Самоа се прилага от 2024 г. и поставя в центъра на вниманието специфичните нужди на регионите; това доведе до създаването на Парламентарна асамблея ЕС—Кариби. Този нов орган проведе [учредителното си заседание](#) през февруари 2024 г. в Ангола и е съставен от 15 членове на ЕП и от по един член на парламента от всяка от карибските държави. На първото си заседание Асамблеята прие свой [правилник за дейността](#), в който се предвижда годишно събрание, провеждано на ротационен принцип в Карибския регион и в Европейския съюз. Следващата асамблея ще се проведе в Карибския басейн през 2025 г.

ОТНОШЕНИЯ С ПОДРЕГИОНИТЕ

А. Андската общност (Боливия, Колумбия, Еквадор и Перу)

През декември 2003 г. ЕС и Андският регион сключиха Споразумение за политически диалог и сътрудничество (СПДС), което допълнително разшири обхвата на тяхното сътрудничество, но все още не е влязло в сила. Преговорите за сключване на споразумение за асоцииране започнаха през юни 2007 г. и доведоха до [Търговско споразумение с Перу и Колумбия](#) през март 2010 година. Споразумението, подписано през юни 2012 г. и ратифицирано от Европейския парламент през декември 2012 г., влезе в сила на 1 март 2013 г. по отношение на Перу и на 1 август 2013 г. — по отношение на Колумбия. Споразумението

[1] Организация на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн.

предвижда пълна либерализация на търговията с промишлени продукти и продукти на рибното стопанство за период от 10 години (като повечето тарифи се премахват при влизането му в сила) и повишава достъпа до пазара за селскостопанските продукти. Споразумението обхваща обществените поръчки, инвестициите, правата на човека и трудовите и екологичните стандарти. Еквадор се присъедини към търговското споразумение на 1 януари 2017 година. Боливия също може да се стреми към присъединяване, но все още не поискала това. Понастоящем пълното прилагане на споразумението подлежи на ратификация от страна на една последна държава членка: Белгия.

Б. Карибският басейн

Отношенията между ЕС и Карибския басейн се оформят от различни припокриващи се институционални рамки, включително Споразумението от Самоа, с протокола към него, който включва 15 карибски държави^[2].

Съвместната [стратегия за партньорство между ЕС и Карибския басейн](#) осигурява структурирана рамка за по-широк и по-задълбочен диалог и сътрудничество. ЕС е най-големият търговски партньор на Карибския басейн. Основният регионален партньор за икономически диалог с ЕС е Карибският форум (Карифорум). Той включва членове от Карибската общност плюс Доминиканската република. През 2008 г. те подписаха [Споразумението за икономическо партньорство между ЕС и Карифорум](#) — всеобхватно икономическо споразумение за свободна търговия.

Преговорите за сключване на СПДС с Куба започнаха през април 2014 г. и приключиха успешно през март 2016 година. Споразумението се прилага временно от 1 ноември 2017 година. То може да влезе напълно в сила, след като бъде ратифицирано от всички държави — членки на ЕС. СПДС включва три основни глави относно политическия диалог, сътрудничеството и диалога по секторните политики, както и търговията.

В. Централна Америка (Коста Рика, Ел Салвадор, Гватемала, Хондурас, Никарагуа и Панама)

Споразумение за асоцииране с Централна Америка — първото междурегионално споразумение от този вид, сключено от ЕС, беше подписано през юни 2012 г. и ратифицирано от Европейския парламент през декември 2012 г. То се състои от три стълба — политически диалог, сътрудничество и търговия — и определя целта за развиване на привилегировано политическо партньорство, основано на ценности, принципи и общи цели. То също така има за цел подобряване на правата на човека, намаляване на бедността, борба с неравенството, предотвратяване на конфликти и насърчаване на доброто управление, сигурността, регионалната интеграция и устойчивото развитие. Споразумението за асоцииране също така либерализира търговията с промишлени продукти и продукти на рибното стопанство и премахва повечето митнически тарифи в търговията със селскостопански продукти. От 2013 г. насам временно се прилага само главата на споразумението относно търговията. Всички държави — членки на ЕС, вече са ратифицирали споразумението и се очаква то да влезе в сила

[2] Антигуа и Барбуда, Барбадос, Бахамски острови, Белиз, Гвиана, Гренада, Доминика, Доминиканска република, Сейнт Лусия, Сейнт Винсент и Гренадини, Сейнт Китс и Невис, Суринам, Тринидад и Тобаго, Хаити, Ямайка.

през 2024 г. Парламентарен комитет за асоцииране ще наблюдава прилагането на споразумението, като разширява възможностите за действие на парламентарно равнище.

Г. Меркосур (Аржентина, Бразилия, Парагвай и Уругвай)

Преговорите за сключване на споразумение за асоцииране с Меркосур, включващо политически диалог, сътрудничество и свободна търговия, започнаха през 1999 година. През 2019 г. беше постигнато политическо споразумение; ратифицирането на споразумението за асоцииране обаче беше спряно поради опасения във връзка със стандартите в областта на околната среда и правата на човека в Бразилия под ръководството на правителството на президента Болсонаро. Преговорите бяха възобновени с избирането на президента Лула да Силва през 2022 г., но понастоящем е налице застой в процеса на приемане. Ако споразумението влезе в сила, износът на ЕС за Меркосур ще се ползва от премахването на митническите ставки за 91 % от стоките и от по-ниски мита за множество продукти. ЕС ще премахне митата за 92 % от стоките, внасяни от Меркосур, но ще запази тарифните квоти за чувствителните селскостопански стоки.

ОТНОШЕНИЯ С ОТДЕЛНИ ДЪРЖАВИ

А. Бразилия

През 2007 г. ЕС и Бразилия установиха стратегическо партньорство. В рамките на това партньорство ЕС и Бразилия провеждат диалози относно сътрудничеството и политиката в над 30 области от взаимен интерес, включително международния мир и сигурност, правата на човека, управлението на публичния сектор, икономически и финансови въпроси, иновациите, социалните политики, образованието, околната среда и регионалната интеграция. Стратегическото партньорство между ЕС и Бразилия включва и [редовен диалог между Националния конгрес на Бразилия и Европейския парламент](#). Избирането на Лула да Силва за президент на Бразилия през 2022 г. доведе до силно съживяване на отношенията между ЕС и Бразилия след встъпването му в длъжност през януари 2023 г., включително поредица от посещения на високо равнище от двете страни. През 2023 г. четири делегации^[3] на Европейския парламент посетиха Бразилия. За 2024 г. е планирана среща на високо равнище ЕС—Бразилия.

Б. Чили

ЕС сключи споразумение за асоцииране с Чили през 2002 година. Преговорите за осъвременяване на Споразумението за асоцииране и за замяната му с Усъвършенствано рамково споразумение (УРС) започнаха през ноември 2017 г. и приключиха през декември 2022 година. То беше прието от Европейския парламент през февруари 2024 година. Парламентът и Съветът на Европейския съюз приеха временното споразумение за търговия (ВСТ), което съдържа само търговските и инвестиционните елементи на УРС и изисква ратификация само на равнище ЕС. След като Чили приключи вътрешния процес на ратификация,

[3] Делегацията за връзки с Федеративна република Бразилия, комисията по външни работи, комисията по международна търговия и комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните.

ВСТ ще влезе в сила. След това срокът на действие на ВСТ изтича с влизането в сила на УРС, след като всички държави членки го ратифицират.

Осъвремененото споразумение се състои от стълб за политически диалог и сътрудничество, както и от търговски и инвестиционен стълб. Това споразумение укрепва търговските и инвестиционните отношения между ЕС и Чили, съдържа обвързващи ангажименти в областта на околната среда и труда, улеснява достъпа до суровини от критично значение, а за първи път в споразумение с ЕС има специална глава относно търговията и равенството между половете. Съвместният [парламентарен комитет ЕС—Чили](#) наблюдава прилагането на споразумението за асоцииране от 2003 г. насам и ще продължи да наблюдава УРС на две годишни заседания.

В. Мексико

Мексико е единствената държава, с която ЕС има както Споразумение за асоцииране, така и стратегическо партньорство. Споразумението за [икономическо партньорство, политическо координиране и сътрудничество](#) между ЕС и Мексико, известно още като Споразумението ЕС—Мексико, влезе в сила през 2000 година. То институционализира политическия диалог, разшири областите на сътрудничество, включително демокрацията и правата на човека, и създаде зона за свободна търговия между ЕС и Мексико. През май 2016 г. започнаха преговори с Мексико за осъвременяване на Споразумението между ЕС и Мексико. През април 2018 г. страните постигнаха „принципно споразумение“ по главите относно търговията, а през април 2020 г. постигнаха консенсус по последните оставащи аспекти. Понастоящем се очаква то да бъде ратифицирано.

Стратегическото партньорство беше установено през 2009 г. с двойна цел: засилване на сътрудничеството и координацията между ЕС и Мексико на многостранно равнище по глобални въпроси и прибавяне на политически стимул към двустранните отношения и инициативи. В рамките на стратегическото партньорство са проведени три срещи на високо равнище между ЕС и Мексико, като последната от тях беше през юни 2015 година. Провеждат се редовни диалози на високо равнище между ЕС и Мексико по много въпроси, в това число правата на човека, сигурност и правоприлагане, икономически въпроси и въпроси, свързани с околната среда и изменението на климата. Съвместният [парламентарен комитет ЕС—Мексико](#) следи за прилагането на Споразумението между ЕС и Мексико от 2005 г. насам. Съвместният парламентарен комитет обикновено заседава два пъти годишно и е основен форум за обмен.

Jonas Kraft / Clotilde Chantal Claudie Sebag
04/2024